

POSTANOWIENIE

Dnia 15 maja 2018 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jerzy Kuźniar (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Dawid Miąsik

SSN Małgorzata Wrębiakowska-Marzec

w sprawie z wniosku K. Z.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w B.
z udziałem "P." Sp. z o.o. w O.
o ustalenie istnienia ubezpieczenia społecznego,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 15 maja 2018 r.,
zażalenia wnioskodawczynie na postanowienie Sądu Apelacyjnego w (...) z dnia 22 listopada 2017 r., sygn. akt III AUa (...),

uchyla zaskarżone postanowienie i zasądza od pozwanego organu rentowego na rzecz wnioskodawczynie kwotę 240 zł (słownie: dwieście czterdzieści) tytułem zwrotu kosztów postępowania zażaleniowego.

UZASADNIENIE

Postanowieniem z dnia 22 listopada 2017 r., III AUa (...), uzupełnionym postanowieniem z dnia 17 stycznia 2018 r., Sąd Apelacyjny w (...), odrzucił na podstawie art. 373 k.p.c., apelację ubezpieczonej K. Z. od wyroku Sądu Okręgowego w S. z dnia 24 lipca 2017 r. w sprawie przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w B. o ustalenie istnienia ubezpieczenia społecznego, przy udziale zainteresowanego - „P.” Spółki z ograniczoną

odpowiedzialnością z siedzibą w O. (płatnik).

W uzasadnieniu postanowienia Sąd Apelacyjny przypomniał, że art. 368 k.p.c. określa niezbędne elementy konstrukcyjne apelacji, stanowiąc w § 1, iż apelacja powinna czynić zadość wymaganiom przewidzianym dla pisma procesowego, a ponadto zawierać: 1) oznaczenie wyroku, od którego jest wniesiona, ze wskazaniem, czy jest on zaskarżony w całości czy w części; 2) zwięźle przedstawienie zarzutów; 3) uzasadnienie zarzutów; 4) powołanie, w razie potrzeby, nowych faktów i dowodów oraz wykazanie, że ich powołanie w postępowaniu przed sądem pierwszej instancji nie było możliwe albo, że potrzeba powołania się na nie wynika później; 5) wniosek o zmianę lub o uchylenie wyroku z zaznaczeniem zakresu żądanej zmiany lub uchylenia oraz - w § 2 - że w sprawach o prawa majątkowe należy oznaczyć wartość przedmiotu zaskarżenia. W razie stwierdzenia braków formalnych pisma procesowego zawierającego apelację strona zostanie wezwana do jego uzupełnienia lub poprawienia w wyznaczonym terminie (terminie sądowym) pod rygorem odrzucenia apelacji (art. 130 § 1 k.p.c. w związku z art. 373 k.p.c.). Sąd drugiej instancji powołał się na argumentację przedstawioną w postanowieniu Sądu Najwyższego z dnia 12 września 2017 r., II UZ 39/17 (LEX nr 2390734), w którym wskazano, że stosunek ubezpieczenia społecznego jest stosunkiem o charakterze majątkowym, gdyż konsekwencją jego istnienia jest obowiązek opłacania składek na ubezpieczenie społeczne oraz prawo do świadczeń z tego ubezpieczenia dla osób uprawnionych (art. 1 i 2 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych - jednolity tekst: Dz.U. z 2017 r., poz. 1778 ze zm. W ocenie Sądu taki charakter stosunku prawnego - którego dotyczy spór w niniejszej sprawie - powoduje obowiązek wskazania wartości przedmiotu sporu zgodnie z art. 19 § 2 k.p.c. Z mocy art. 368 § 2 k.p.c. wnoszący apelację od wyroku Sądu pierwszej instancji ma ustawowy obowiązek oznaczenia wartości przedmiotu zaskarżenia przy odpowiednim zastosowaniu art. 19-24 i 25 § 1 k.p.c. Sąd powołał się także na postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 5 maja 2016 r., II UZ 3/16 (LEX nr 2052527), wskazując, że - z woli ustawodawcy - brak oznaczenia wartości przedmiotu zaskarżenia, jeżeli strona nie uzupełniła tego braku w wymaganym terminie, stanowi podstawę do odrzucenia apelacji zgodnie z art. 370 k.p.c. Zasada ta, w ocenie Sądu drugiej

instancji, ma również zastosowanie w postępowaniu w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych (uchwała Sądu Najwyższego z dnia 7 lipca 2005 r., II UZP 7/05, OSNP 2005 nr 24, poz. 396, a także postanowienia z dnia 23 listopada 2007 r., II UZ 30/07, OSNP 2009 nr 3-4, poz. 54; z dnia 8 stycznia 2008 r., II UZ 41/07, OSNP 2009 nr 7-8, poz. 107). Sąd Apelacyjny odwołał się także do uchwały Sądu Najwyższego podjętej w składzie powiększonym (zasada prawna) z dnia 20 lipca 2016 r., III UZP 2/16 (OSNP 2017 nr 1, poz. 6), w uzasadnieniu której wskazano, że „od chwili podjęcia niniejszej uchwały należy przyjąć, że oznaczenie w apelacji wartości przedmiotu zaskarżenia w sprawach o podleganie ubezpieczeniom społecznym (ustalenie istnienia bądź nieistnienia stosunku ubezpieczenia społecznego, o objęcie obowiązkiem ubezpieczenia społecznego) staje się wymaganiem formalnym, od którego zależy nadanie biegu apelacji”.

W zażaleniu na to postanowienie pełnomocnik ubezpieczonej zarzucił naruszenie art. 373 k.p.c. w związku z art. 370 k.p.c., poprzez odrzucenie apelacji ubezpieczonej z powodu nieuzupełnienia w wyznaczonym terminie braków formalnych apelacji, pomimo że obowiązek do uzupełnienia braków formalnych nie istniał. Skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego postanowienia i nadanie sprawie dalszego biegu, oraz zasądzenie na rzecz ubezpieczonej kosztów postępowania zażaleniowego.

W ocenie pełnomocnika ubezpieczonej postanowienie o odrzuceniu apelacji nie odpowiada prawu. Podniósł, że wezwanie do uzupełnienia braków, a po niedostosowaniu się doń, sankcja w postaci odrzucenia apelacji, nie powinny dotyczyć jakiegokolwiek braku apelacji, a tylko takiego, którego nieuzupełnienie uniemożliwia nadanie apelacji właściwego biegu. Nie ma bowiem podstaw do wzywania strony do uzupełnienia braków formalnych pisma procesowego, jeżeli jego brak jest tego rodzaju, że nie ma przeszkód, aby pismu nadać prawidłowy bieg. Zdaniem pełnomocnika, w rozpatrywanej sprawie, wezwanie do uzupełnienia apelacji nie było niezbędne dla nadania jej prawidłowego biegu.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zażalenie jest zasadne.

W sprawie bezspornym jest, że skarżący nie określił wartości przedmiotu zaskarżenia w apelacji, co Sąd pierwszej instancji potraktował jako brak i wezwał

do jego usunięcia w terminie tygodniowym pod rygorem odrzucenia apelacji. Mimo nieuzupełnienia tego braku, Sąd pierwszej instancji przedstawił apelację Sądowi Apelacyjnemu, który stwierdzając, że skarżący nie usunął tego braku, odrzucił apelację. Uzasadniając tę decyzję, Sąd drugiej instancji odwołał się do fragmentu uzasadnienia uchwały Sądu Najwyższego z dnia 20 lipca 2016 r., III UZP 2/16. Przede wszystkim trzeba zauważyć, że uchwała ta rozstrzygała zagadnienie prawne dotyczące sposobu wyliczenia stawki minimalnej wynagrodzenia reprezentującego stronę radcy prawnego według przepisów nieobowiązującego już rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (jednolity tekst: Dz.U. z 2013 r., poz. 490 ze zm.) w sprawie o ustalenie istnienia bądź nieistnienia stosunku ubezpieczenia społecznego lub jego zakresu (o objęcie obowiązkiem ubezpieczenia społecznego, o podleganie ubezpieczeniem społecznym). Rozstrzygnięcie Sądu Najwyższego, któremu nadano moc zasady prawnej, nie dotyczyło skutków prawnych nieusunięcia w wyznaczonym terminie braku w postaci nieokreślenia w apelacji wartości przedmiotu zaskarżenia w sprawie o ustalenie istnienia ubezpieczenia społecznego.

W ocenie składu Sądu Najwyższego, rozpoznającego zażalenie, brak określenia wartości przedmiotu zaskarżenia w wyznaczonym przez Sąd terminie nie oznaczał, że apelacja nie mogła otrzymać prawidłowego biegu. Sąd Najwyższy w licznych orzeczeniach niejednokrotnie wyrażał zapatrywanie, że art. 373 k.p.c. (i także art. 370 k.p.c.) należy odczytywać łącznie z art. 130 k.p.c., co prowadzi do wniosku, że odrzucenie apelacji z powodu nieuzupełnienia braków formalnych w wyznaczonym terminie dotyczy tylko takich braków, które uniemożliwiają nadanie apelacji prawidłowego biegu (zob. uchwały Sądu Najwyższego: z dnia 29 lipca 2003 r., III PZP 10/03, OSNP 2004 nr 3, poz. 43; z dnia 7 lipca 2005 r., II UZP 7/05, OSNP 2005 nr 24, poz. 396; z dnia 22 sierpnia 2007 r., III CZP 77/07, OSNC 2008 nr 10, poz. 109; z dnia 27 marca 2008 r., III CZP 7/08, OSNC 2009 nr 4, poz. 55; oraz postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 15 września 2000 r., I PZ 58/00, OSNAPIUS 2002 nr 9, poz. 21; z dnia 11 grudnia 2009 r., II UZ 43/09, LEX nr 583825; z dnia 10 lutego 2015 r., II UZ 76/14, LEX nr 1806444; z dnia 14 stycznia

2015 r., I CZ 100/14, LEX nr 1640230; z dnia 13 listopada 2014 r., V CZ 71/14, LEX nr 1565790; z dnia 21 października 2015 r., II UZ 24/15, niepublikowane oraz z dnia 19 grudnia 2017 r., II UZ 108/17, niepublikowane).

Z tych też przyczyn, rozpatrujący zażalenie skład Sądu Najwyższego nie podziela odmiennego stanowiska zawartego w uzasadnieniu postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 12 września 2017 r., II UZ 39/17 (LEX nr 2390734).

Ad casum trzeba nadto stwierdzić, że powoływana wyżej uchwała Sądu Najwyższego z dnia 20 lipca 2016 r., III UZP 2/16, straciła aktualność, wobec zmiany stanu prawnego. W dniu 13 października 2017 r. weszło w życie rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 20 września 2017 r., zmieniające rozporządzenie w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz.U. z 2017 r., poz. 1797) oraz rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z tej samej daty, zmieniające rozporządzenie w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz.U. z 2017 r., poz. 1799), ustalające - w § 9 ust. 2, że stawki minimalne w sprawach o świadczenia pieniężne z ubezpieczenia społecznego i zaopatrzenia emerytalnego oraz w sprawach dotyczących podlegania ubezpieczeniom społecznym wynoszą 180 zł.

W konkluzji należało więc uznać, że nieoznaczenie wartości przedmiotu zaskarżenia nie uniemożliwiało nadania biegu apelacji wniesionej w niniejszej sprawie, stąd zastosowanie przez Sąd Apelacyjny sankcji z art. 373 k.p.c. było nieuzasadnione.

Z tych względów, na podstawie art. 394¹ § 1 i 3 w związku z art. 398¹⁶ k.p.c., orzeczono jak w sentencji.

O kosztach postępowania zażaleniowego orzeczono zgodnie z art. 98 k.p.c., oraz § 9 ust. 2 w związku z § 10 ust. 2 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz.U. z 2015 r., poz. 1800 ze zm.).